

Bank- och försäkringsfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motionsyrkanden angående bank-, försäkrings-, kreditupplysnings- och inkassoverksamhet som har väckts under den allmänna motionstiden 2008. Motionsyrkandena rör bl.a. frågor om reglerna för utlåningsverksamhet, banktillgänglighet och diskriminering, ägar- och ledningsansvar i banker, statliga sociala lån och saneringslån, försäkrings-skydd vid naturkatastrofer samt lagstiftningen rörande inkassoverksamhet och kreditupplysning.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns 9 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Banktillgänglighet	5
Lagstiftningen för långivare och kreditinstitut	6
Utbildning i privatekonomi	8
Ledningsansvar i finansiella institut	10
Bekämpande av diskriminering i bankverksamhet	12
Reglerna för pensionsförsäkringar	13
Försäkringsskydd mot naturkatastrofer	14
Statliga sociala lån och saneringslån	16
Kreditprövning och kreditupplysning	18
Inkassobolagens verksamhet	22
Beräkning av försäkringspremier	24
Reservationer	26
1. Utbildning i privatekonomi, punkt 3 (s)	26
2. Bekämpande av diskriminering i bankverksamhet, punkt 5 (mp)	26
3. Försäkringsskydd mot naturkatastrofer, punkt 7 (v)	27
4. Statliga sociala lån och saneringslån, punkt 8 (v)	28
5. Kreditprövning och kreditupplysning, punkt 9 (s)	30
6. Kreditprövning och kreditupplysning, punkt 9 (v)	30
7. Inkassobolagens verksamhet, punkt 10 (s)	32
8. Inkassobolagens verksamhet, punkt 10 (v)	33
9. Beräkning av försäkringspremier, punkt 11 (s, v)	34
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	36
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	36

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Banktillgänglighet**

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi267 av Börje Vestlund och Sinikka Bohlin (båda s).

2. **Lagstiftningen för långivare och kreditinstitut**

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi251 av Susanne Eberstein och Agneta Lundberg (båda s)
och

2008/09:Fi282 av Yvonne Andersson (kd).

3. **Utbildning i privatekonomi**

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 77.

Reservation 1 (s)

4. **Ledningsansvar i finansiella institut**

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi227 av Hillevi Engström (m).

5. **Bekämpande av diskriminering i bankverksamhet**

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi201 av Rolf Gunnarsson (m) och

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 33.

Reservation 2 (mp)

6. **Reglerna för pensionsförsäkringar**

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi259 av Tommy Waidelich och Yilmaz Kerimo (båda s).

7. **Försäkringsskydd mot naturkatastrofer**

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fö205 av Ulla Andersson m.fl. (v).

Reservation 3 (v)

8. **Statliga sociala lån och saneringslån**

Riksdagen avslår motion

2008/09:C390 av Egon Frid m.fl. (v) yrkande 17.

Reservation 4 (v)

9. **Kreditprövning och kreditupplysning**

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi217 av Finn Bengtsson (m),

2008/09:Fi224 av Birgitta Sellén och Jörgen Johansson (båda c),
2008/09:Fi225 av Ola Sundell (m),
2008/09:Fi263 av Krister Hammarbergh (m),
2008/09:Fi274 av Lena Asplund (m),
2008/09:Fi277 av Margareta Cederfelt och Hans Rothenberg (båda m),
2008/09:C390 av Egon Frid m.fl. (v) yrkande 13,
2008/09:C416 av Annelie Enochson (kd) yrkande 2 och
2008/09:N435 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 8.

Reservation 5 (s)

Reservation 6 (v)

10. Inkassobolagens verksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Fi240 av Catharina Bråkenhielm (s),
2008/09:Fi245 av Bertil Kjellberg (m) och
2008/09:C390 av Egon Frid m.fl. (v) yrkande 18.

Reservation 7 (s)

Reservation 8 (v)

11. Beräkning av försäkringspremier

Riksdagen avslår motion

2008/09:Fi289 av Hans Hoff (s).

Reservation 9 (s, v)

Stockholm den 17 februari 2009

På finansutskottets vägnar

Stefan Attefall

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Stefan Attefall (kd), Thomas Östros (s), Bertil Kjellberg (m), Anna Lilliehöök (m), Sonia Karlsson (s), Roger Tiefensee (c), Monica Green (s), Peder Wachtmeister (m), Agneta Gille (s), Göran Pettersson (m), Tommy Ternemar (s), Emma Henriksson (kd), Mikaela Valtersson (mp), Christina Zedell (s), Isabella Jernbeck (m), Alice Åström (v) och Rosita Runegrund (kd).

Utskottets överväganden

Banktillgänglighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om banktillgänglighet. Utskottet avstyrker yrkandet bl.a. med hänvisning till bestämmelser om kontraheringsplikt i nuvarande lagstiftning och till att grundläggande betaltjänster har upphandlats under 2008 i syfte att tillgodose tillgång till sådana tjänster till rimliga priser.

Motionen

I *motion 2008/09:Fi267* av Börje Vestlund och Sinikka Bohlin (s) anför motionärerna att ett krav för att öppna bankkonto är att man uppger ett personnummer och en adress vilket alla i samhället inte har. Främst är det socialt utsatta personer som drabbas. Dessutom nekas oftast personer som har gjort personlig konkurs att öppna ett bankkonto. Motionärerna anför att regeringen bör göra en översyn av hur bankväsendet kan bli mer flexibelt så att alla kan få tillgång till ett bankkonto. Finansutskottet har tidigare hänvisat till bestämmelser i lagen om insättningsgaranti, där huvudregeln är att ett institut som erbjuder sig att ta emot insättningar som omfattas av insättningsgarantin inte kan neka någon att sätta in medel (bet. 2007/08:FiU18). Motionärerna hänvisar vidare till att Post- och kassaserviceutredningen (SOU 2004:52) visat att det finns grupper som inte får tillgång till banker och att utredningen föreslagit bl.a. en översyn av gällande regler, något som inte genomfördes i regeringens proposition om statligt ansvar för betaltjänster som lämnades 2007 (prop. 2006/07:55).

Tidigare behandling

Propositionen om statens ansvar för vissa betaltjänster (prop. 2006/07:55) behandlades av riksdagen under våren 2007 (bet. 2006/07:TU16 s. 18 f.). I betänkandet avstyrkte trafikutskottet motionsyrkanden om särskilda insatser för de personer som inte har bankkonton. Motionsyrkanden om ansvar för grundläggande betaltjänster har därefter behandlats av trafikutskottet under våren 2008 (bet. 2007/08:TU12). Trafikutskottet noterade då att Post- och telestyrelsen (PTS) inlett dels en upphandling avseende tillhandahållande av grundläggande betaltjänster, dels en upphandling som avsåg informations- och utbildningsinsatser i samband med att Svensk Kassaservice avvecklas. Trafikutskottet avstyrkte mot denna bakgrund motionsyrkanden om tillgång till betaltjänster samt post- och kassaservice (bet. 2007/08:TU12 s. 10 f.).

Finansutskottet behandlade dessutom ett liknande motionsyrkande våren 2008. Utskottet hänvisade då till att banker enligt nuvarande regler i 11 b § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti är skyldiga att ta emot insättningar från var och en, om det inte finns särskilda skäl emot det, och till att den dåvarande regeringen bedömt att det inte fanns behov av att ålägga instituten en skyldighet att tillhandahålla betaltjänster när bestämmelsen infördes. Det aktuella motionsyrkandet avstyrktes av utskottet (bet. 2007/08:FiU18 s. 6–7).

Vissa kompletterande uppgifter

I mars 2008 slutförde Post- och Telestyrelsen upphandlingen av informations- och utbildningsinsatser. I juni 2008 slutfördes upphandlingen avseende grundläggande betaltjänster som vanns av Kuponginlösen AB och ICA Banken AB. Enligt kravspecifikationen för upphandlingen av grundläggande betaltjänster är syftet att tillgodose det av riksdagen antagna målet att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis – liksom vid tidigare behandling av liknande motionsyrkanden – erinra om att banker som huvudregel omfattas av s.k. kontraheringsplikt enligt 11 b § lagen (1995:1571) om insättningsgaranti. Bankerna är därmed skyldiga att ta emot insättningar från var och en, om det inte finns särskilda skäl emot det. Utskottet noterar dessutom att grundläggande betaltjänster nu har upphandlats av Post- och telestyrelsen i syfte att tillgodose tillgång till sådana tjänster till rimliga priser. Mot denna bakgrund vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning att något initiativ från utskottets sida inte förefaller påkallat, och avstyrker motion Fi267 (s).

Lagstiftningen för långivare och kreditinstitut

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om en översyn av lagstiftningen och tillsynen avseende långivare och kreditinstitut. Utskottet avstyrker motionerna med hänvisning till pågående beredning inom Regeringskansliet och pågående arbete inom Finansinspektionen.

Motionerna

I *motion 2008/09:Fi251* av Susanne Eberstein och Agneta Lundberg (s) anför motionärerna att det i dag finns en marknad för långivare som erbjuder lån utan säkerhet till höga räntor. Enligt motionärerna är risken stor att

många, vars enda möjlighet är att låna pengar hos dessa långgivare, fastnar i en skuldfälla. Problemet breder ut sig inte bara genom att privata långgivare lånar ut pengar till hög ränta, utan även då företag och affärskedjor lockar kunder genom avbetalningslösningar med dyra räntekostnader. Motionärerna framhåller att Finansinspektionen i sin rapport 2008:13 konstaterat att kreditgivare som ger s.k. sms-lån inte behöver något tillstånd från Finansinspektionen utan endast behöver registrera sig. Finansinspektionen kan därmed inte ställa några krav på dessa företags kreditgivning, vilket underlättar för bedragare som tar upp lån i andra personers namn. Enligt motionärerna bör riksdagen tillkännage att regeringen bör stärka konsumentskyddet genom att skärpa tillsynen över kreditgivare, t.ex. oseriösa kreditgivare av sms-lån.

I *motion 2008/09:Fi282* av Yvonne Andersson (kd) anfördes att antalet sms-lån har ökat under senare tid, och att såväl antalet obetalda sms-lån som antalet lån som hamnar hos kronofogden också har ökat kraftigt. Detta leder bl.a. till att fler låntagare får betalningsanmärkningar hos kronofogden, vilket i sin tur kan få stora negativa konsekvenser i flera år efteråt då de inte kan skriva hyreskontrakt eller skaffa telefon och bankkort. Motionären framhåller att med gällande lagstiftning behöver verksamma mobilåneföretag inget tillstånd från Finansinspektionen utan ska endast registrera verksamheten hos Finansinspektionen, vilket innebär att Finansinspektionens möjligheter att ingripa mot företagen är begränsade. Motionären anser att mobilåneföretagen ska ställas under Finansinspektionens tillsyn.

Tidigare behandling

Utskottet har behandlat motionsyrkanden om lagstiftningen för långgivare och kreditinstitut i betänkandena 2005/06:FiU14, 2006/07:FiU9 och 2007/08:FiU18. Med hänvisning till de åtgärder som redan genomförts, de uppdrag som regeringen lagt på Finansinspektionen och det arbete som pågick löpande för att förbättra konsumentskyddet på det finansiella området avstyrkte utskottet de motionsyrkanden som behandlades under våren 2008 (bet. 2007/08:FiU18 s. 9).

Vissa kompletterande uppgifter

I maj 2008 lämnade Finansinspektionen (FI) rapporten Konsumentskyddet på finansmarknaden (2008:13). I rapporten anför FI bl.a. att brister påträffats i finansiell rådgivningsverksamhet i bank- och försäkringsbranschen. När det gällde traditionellt banksparande, liksom aktie- och fondsparande, ansågs situationen i stort sett vara tillfredsställande. I rapporten skriver FI bl.a. att företag som endast bedriver utlåning inte omfattas av myndighetens tillsyn utan enbart är registrerade hos FI, vilket är olämpligt eftersom konsumenter kan förledas att tro att sådana företag står under myndighetens tillsyn (2008:13 s. 53). FI noterar vidare att det i huvudsak är Konsumentverkets ansvar att granska dessa företags marknadsföring och

annonsering, och att Konsumentverket hösten 2007 hemställt hos regeringen om en översyn av reglerna för t.ex. lån om mindre belopp. Dock uppger FI också i rapporten att det finns ett behov från myndighetens sida att bättre informera konsumenterna om olika företagstyper och huruvida de står under Finansinspektionens tillsyn eller inte (2008:13 s. 24).

Civilutskottet behandlade motionsyrkanden om bl.a. sms-lån under våren 2008. Civilutskottet uttalade att det fanns skäl att överväga ändringar i lagstiftningen avseende korttidskrediter. Vidare noterade civilutskottet att det pågick arbete inom Justitiedepartementet med en översyn av konsumentkreditlagen som bl.a. rörde regelverket för sms-lån och man avsåg att lämna en departementspromemoria före årsskiftet 2008/09. Med hänvisning till detta avstyrkte civilutskottet motionsyrkandena (bet. 2007/08: CU10 s. 12).

Enligt uppgifter från Regeringskansliet pågår beredning av en departementspromemoria som behandlar dessa frågor; den förväntas färdigställas under våren 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att det pågår arbete såväl inom Regeringskansliet som i Finansinspektionen i syfte att förbättra konsumentskyddet på det finansiella området. I detta sammanhang välkomnar utskottet särskilt att förslag avseende regelverket för konsumentkrediter kan väntas inom kort. Enligt utskottets mening bör resultatet av den pågående beredningen inte föregripas och utskottet avstyrker därför motionerna Fi251 (s) och Fi282 (kd).

Utbildning i privatekonomi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om utbildningsinsatser i fråga om privatekonomi. Utskottet avstyrker yrkandet med hänvisning till de pågående insatser som Finansinspektionen gör på detta område i enlighet med det uppdrag man har fått.

Jämför reservation 1 (s).

Motionen

I *motion 2008/09:Fi270* av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 77 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om behovet av utbildning i privatekonomi. Det framförs i motionen att Konsumentverket bör tillföras resurser för att informera ungdomar om sms-lån och överskuldssättning.

Vissa kompletterande uppgifter

I november 2007 tog Finansinspektionen fram ett program för finansiell utbildning för småsparare, och fr.o.m. 2008 fick myndigheten i uppdrag att initiera privatekonomisk utbildning. I Finansinspektionens rapport 2008:13 uppges att myndigheten kommer att samarbeta med olika aktörer för att stärka utbildningsinsatserna i t.ex. skolor, kommuner, fackföreningar och bildningsförbund. Dessutom har Finansinspektionen skapat en webbportal med finansiellt utbildningsmaterial, <http://www.finanskunskap.se> (2008:13 s. 8 f.). Under hösten 2008 har Finansinspektionen även genomfört ytterligare åtgärder som t.ex. informationskampanjer i skolor i samarbete med Konsumentverket och Kronofogdemyndigheten.

I budgetpropositionen för 2009 föreslog regeringen att Finansinspektionens anslag skulle ökas med 5 miljoner kronor till satsningar inom konsumentområdet på bl.a. privatekonomisk utbildning (prop. 2008/09:1 utg.omr. 2 s. 94). Finansutskottet tillstyrkte regeringens förslag (bet. 2008/09:FiU2 s. 31).

Regeringens förslag till anslag för Konsumentverket för 2009 behandlades under hösten 2008 i civilutskottet. Civilutskottet tillstyrkte den av regeringen föreslagna anslagsnivån och avstyrkte bl.a. ett motionsyrkande om en höjning av anslaget för att utöka myndighetens arbete med att informera ungdomar om sms-lån och överskuldssättning (bet. 2008/09:CU1 s. 13–15).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill betona vikten av finansiell utbildning, som stärker småsparares och enskilda investerares möjligheter att fatta väl underbyggda beslut i frågor som kan vara av stor betydelse för deras ekonomiska situation. Väl-informerade småsparare och enskilda investerare har också större möjligheter att förstå såväl ekonomiska samband som de risker och möjligheter som är förknippade med investering och placering av sparade medel i t.ex. värdepapper. Utskottet vill här även peka på att mer informerade småinvestorer har större möjligheter att aktivt utöva sin makt som t.ex. ägare i aktiebolag.

Utskottet noterar att det redan vidtagits en rad åtgärder för att stärka utbildningsinsatserna på detta område. Den resursförstärkning för budgetåret 2009 som beslutades av riksdagen under hösten 2008 möjliggör fortsätta satsningar på finansiell utbildning för att stora grupper ska ges möjlighet att öka sin förståelse för finansmarknadernas funktion och de risker och möjligheter som är förknippade med t.ex. placeringar i olika typer av värdepapper.

Enligt utskottets mening innebär den redan beslutade ökningen av Finansinspektionens anslag att arbetet med finansiell utbildning att en väl avvägd satsning görs på detta viktiga område. Utskottet noterar även att Finansinspektionens utbildningsverksamhet kommer att bedrivas i samarbete med

bl.a. Konsumentverket. Några ytterligare åtgärder på detta område framstår, enligt utskottets mening, inte som påkallade. Med detta avstyrker utskottet motion Fi270 (s) yrkande 77.

Ledningsansvar i finansiella institut

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om ändrade regler för ledningsansvar i finansiella institut. Utskottet avstyrker motionen med hänvisning till att vissa regeländringar genomförts under hösten 2008 och att utskottet i det sammanhanget avstyrkte motionsyrkanden om ytterligare åtgärder eftersom de rättsliga följderna av dessa inte fullt ut gick att överblicka.

Motionen

I *motion 2008/09:Fi227* av Hillevi Engström (m) framförs att staten inte bör agera borgensman åt oansvariga och vidlyftiga aktörer på den finansiella marknaden. Enligt motionären vore det därför rimligt att ålägga den exekutiva ledningen, styrelsen och ägarna i kreditinstituten ett inte ringa personligt och solidariskt ansvar för verksamheten och dess resultat. Detta skulle skapa incitament för att iaktta en mer balanserad kreditgivning. Ett utökat personligt ansvar skulle med stor säkerhet minska riskexponeringen och därigenom öka den långsiktiga stabiliteten, vilket även skulle innebära tryggare anställningar för de anställda inom kreditinstituten. Samtidigt skulle behovet av statlig intervention reduceras, vilket vore en god affär för samtliga inblandade, främst för skattebetalarna.

Vissa kompletterande uppgifter

Skadeståndsansvar för ägare och ledande företrädare i kreditinstitut

Enligt 6 kap. 4 b § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse ansvarar styrelsen i ett kreditinstitut för att lagens krav på soliditet, likviditet, riskhantering och genomlysning uppfylls av institutet. Dessutom framgår av lagens 10 kap. 37 § att reglerna i 29 kap. 1–3 §§ aktiebolagslagen (2005:551), om bl.a. styrelseledamöters, verkställande direktörs och aktieägares skadeståndsansvar för skada som de vållat bolaget eller någon annan, även gäller om sådana personer vållar skada för ett kreditinstitut eller någon annan genom att överträda bestämmelser i lagen om bank- och finansieringsrörelse. För att skadeståndsskyldighet ska inträda krävs att styrelseledamoten, den verkställande direktören eller aktieägaren orsakat skadan uppsåtligen eller av oaktsamhet (prop. 2002/03:139 s. 467).

Ersättningsvillkor för ledande företrädare i institut som tar emot statligt stöd

Under oktober 2008 behandlade finansutskottet propositionen Stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet (prop. 2008/09:61), som bl.a. innehöll förslag om att statligt stöd till kreditinstitut bör förenas med villkor som syftar till att det mottagande institutet och dess ägare i första hand ska bära uppkomna förluster. Finansutskottet tillstyrkte regeringens förslag (bet. 2008/09:FiU16). Med stöd i den av riksdagen beslutade lagstiftningen har därefter regeringen beslutat om förordningar av vilka det bl.a. framgår att stöd endast kan ges om det förenas med restriktioner avseende ersättningen till vissa ledande befattningshavare i det mottagande institutet (9 § förordningen [2008:819] om statliga garantier till banker m.fl. och 4 § förordningen [2008:820] om statligt stöd till kreditinstitut).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis att den lagstiftning om statligt stöd till kreditinstitut som riksdagen beslutade om under hösten 2008, och de förordningar och föreskrifter som utfärdats med stöd i denna lagstiftning, innebär att de institut som tar emot vissa former av statligt stöd bl.a. förbinder sig att inte höja ersättningar till ledande befattningshavare. Vidare framgår av 2 kap. 2 § lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut att stöd bör förenas med villkor som syftar till att det mottagande institutet och dess ägare i första hand ska bära uppkomna förluster. Utskottet uttalade vid sin behandling av den föreslagna lagen under hösten 2008 att dessa bestämmelser möjliggör kraftfulla åtgärder för att uppnå en förbättrad incitamentsstruktur och starkare ansvarstagande i berörda institutioner. Samtidigt tog utskottet upp frågan om ytterligare åtgärder som t.ex. sänkningar av ersättningen till ledande befattningshavare i berörda institut. Utskottet anförde att det inte var möjligt att fullt ut överblicka de rättsliga följderna av att uppställa stöd villkor som syftar till att ändra befintliga överenskommelser om ersättning; utskottet avstyrkte därför motionsyrkanden om detta (bet. 2008/09:FiU16 s. 19).

Enligt utskottets bedömning går förslaget i den här aktuella motionen avsevärt längre än de motionsyrkanden om bl.a. sänkta ersättningar till personer i kreditinstituts ledning som behandlades av utskottet under hösten 2008. De invändningar som utskottet framförde mot de då behandlade förslagen – att de rättsliga följderna av att öka ansvarsutkrävandet genom att lagstifta om ändringar i befintliga avtal är svåröverskådliga – framstår som befogade även i detta sammanhang. Utskottet kan, med hänsyn till de komplicerade rättsliga överväganden som aktualiseras av t.ex. förändringar i ansvarsförhållanden mellan ett aktiebolag och dess ledning, inte förorda en så genomgripande förändring som föreslås av motionären. Med detta avstyrks motion Fi227 (m).

Bekämpande av diskriminering i bankverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åtgärder mot diskriminering i bankverksamhet. Motionsyrkandena avstyrks av utskottet med hänvisning till att arbetet för att förhindra diskriminering vid kreditgivning och tillhandahållande av betaltjänster i första hand bör bedrivas av de myndigheter som har ett särskilt ansvar för dessa frågor.

Jämför reservation 2 (mp).

Motionerna

I *motion 2008/09:Fi201* av Rolf Gunnarsson (m) anför motionären att banker som diskriminerar äldre och pensionärer i sin utlåningsverksamhet bör fråntas tillståndet att bedriva bankverksamhet i Sverige.

I *motion 2008/09:A402* av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 33 föreslår motionärerna att en särskild granskning av eventuell strukturell diskriminering bland banker och låneinstitut bör genomföras.

Vissa kompletterande uppgifter

I sin rapport om konsumentskyddet på finansmarknaden (2008:13) pekar Finansinspektionen på att det kan vara svårt för personer som saknar svenskt personnummer att få tillgång till t.ex. bankgiro och Internetbank. Dessutom finns det vissa grupper, främst bland de äldsta pensionärerna och personer i glesbygd, som kan känna sig utestängda från betalningssystemet. Finansinspektionen avser att tydliggöra sina allmänna råd om inlåningskonto och tilläggstjänster för att minska risken att personer nekas tillträde till t.ex. elektroniska betalningstjänster (2008:13 s. 52).

I december 2008 lämnade regeringen en lagrådsremiss med förslag till nya regler om tilldelning av personnummer och samordningsnummer. Förslaget syftar till att komma till rätta med bristen på personnummer för vissa födelsetider.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är angeläget att diskriminering hos banker och kreditinstitut motarbetas och bekämpas. I detta sammanhang noterar utskottet att Finansinspektionen avser att tydliggöra vissa av sina allmänna råd för att ytterligare minska risken att personer nekas tillgång till t.ex. elektroniska betalningstjänster. Utskottet noterar även att regeringen avser att föreslå nya regler om tilldelning av person- och samordningsnummer för att komma till rätta med bristen på personnummer för vissa födelsetider. Enligt utskottets mening bör dessa åtgärder kunna bidra till att underlätta

tillgången till bank- och betalningstjänster för grupper som i dag kan ha vissa svårigheter att få tillgång till vissa tjänster, t.ex. på grund av att de saknar personnummer.

Utskottet anser i övrigt att arbetet för att förhindra diskriminering vid kreditgivning och tillhandahållande av betaltjänster i första hand bör bedrivas av de myndigheter som har ett särskilt ansvar för dessa frågor. Ansvariga myndigheter kan uppmärksamma enskilda fall eller återkommande situationer som tyder på att strukturell diskriminering förekommer, och de kan ta initiativ till att kartlägga omfattningen av sådan diskriminering om detta bedöms befogat. Det förefaller inte påkallat att från utskottets sida ta särskilda initiativ till åtgärder på detta område. Med detta avstyrks motionerna Fi201 (m) och A402 (mp) yrkande 33.

Reglerna för pensionsförsäkringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om en översyn av reglerna för pensionsförsäkringar. Utskottet avstyrker motionen med hänvisning till att de nuvarande reglerna tjänar flera viktiga syften som skulle kunna motverkas om reglerna ändras på det sätt som motionärerna förordar.

Motionen

I *motion 2008/09:Fi259* av Tommy Waidelich och Yilmaz Kerimo (s) framförs att privata försäkringar av många ses som ett sätt att komplettera sitt försäkringsskydd. Reglerna för sådana försäkringar innebär bl.a. att en pensionsförsäkring enligt inkomstskattelagen inte får pantsättas eller belånas, samtidigt som återköp endast får ske om det finns synnerliga skäl vilket i praktiken betyder att försäkringstagaren ska hotas av personlig konkurs. Enligt motionärerna blir följden av detta att försäkringstagaren tvingas ut på den oseriösa lånemarknaden, vilket är en dyr lösning för försäkringstagaren och innebär att lagstiftningen gynnar de oseriösa marknadsaktörerna. Motionärerna vill därför att reglerna för pensionsförsäkringar ses över så att det provas dels huruvida pensionsförsäkringar ska kunna återköpas eller åtminstone pantsättas i det försäkringsbolag där de är tecknade, dels huruvida utbetalningstiden för pensionsförsäkring ska kunna ändras under löpande period.

Vissa kompletterande uppgifter

Regler om förbud mot pantsättning och belåning av pensionsförsäkringar finns i 58 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229). Dessa och andra villkor som t.ex. föreskriver vem som får vara förmånstagare till försäkringen

har bl.a. till syfte att upprätthålla symmetrin i skattereglerna och utgöra ett skydd mot att en försäkring används för att flytta inkomster från en person till en annan (prop. 2007/08:55 s. 44).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har viss förståelse för att det nuvarande regelverket för pensionsförsäkringar i vissa fall kan innebära oönskade effekter för enskilda personer. Samtidigt anser dock utskottet att vägande skäl talar för att bestämmelserna om pensionsförsäkringar innehåller restriktioner av det slag som motionärerna tar upp. Ett avskaffande av restriktionerna avseende återköp och pantsättning skulle kunna minska symmetrin i skattereglerna på detta område. Dessutom väcks i detta sammanhang frågor om möjligheterna till otillbörliga beteenden där pensionsförsäkringar används för andra syften än pensioneringssyftet. Enligt utskottets mening framstår det mot denna bakgrund inte som lämpligt att ta initiativ till en översyn med den inriktning som motionärerna föreslår. Motion Fi259 (s) avstyrks därför.

Försäkringsskydd mot naturkatastrofer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om införande av ett försäkringssystem för att hantera större naturkatastrofer. Utskottet avstyrker motionen med hänvisning till att det i nuläget inte finns några hinder mot privata försäkringslösningar på områden som skulle kunna omfattas av en sådan naturskadefond, och att det därför inte finns några starka skäl för att införa statliga lösningar.

Jämför reservation 3 (v).

Motionen

I *motion 2008/09:Fö205* av Ulla Andersson m.fl. (v) anføres att klimatförändringarna påverkar hela samhället och bl.a. innebär att det behövs system som ökar tryggheten för enskilda individer och företag så att de inte ensamma ska behöva ta hela kostnaden om de drabbas av en naturkatastrof. Enligt motionärerna kan ett sätt att förbättra situationen vara att bygga upp ett försäkringssystem som hanterar frågan, liknande den lösning för försäkring mot naturkatastrofer som införts i Norge. Alla norska försäkringsbolag som tecknar försäkringar måste ansluta sig till en gemensamt förvaltd fond. Fonden drivs utan vinstsyfte och finansieras genom avgifter som åläggs alla objekt som försäkras mot brand, medan sådana objekt som inte kan brandförsäkras hänvisas till den statliga fonden. Motionärerna anser att Sverige bör införa ett system för försäkring mot naturkata-

strofer och att en utredning bör tillsättas med uppdrag att se över bl.a. den norska lösningen men även andra alternativ, och utreda hur ett svenskt system kan utformas.

Tidigare behandling

Försvarsutskottet behandlade ett liknande motionsyrkande under våren 2008. Försvarsutskottet anförde att frågor om statligt stöd på grund av brister i försäkringsskyddet vid naturkatastrofer behandlats av Klimat- och sårbarhetsberedningen i slutbetänkandet Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter (SOU 2007:60). Försvarsutskottet avstyrkte motionsyrkandet med hänvisning till att utredningens förslag var föremål för beredning i Regeringskansliet och att frågor om ett eventuellt system för ersättningar i samband med naturkatastrofer sannolikt kommer att redovisas för riksdagen i en kommande klimatproposition (bet. 2007/08:FöU8 s. 8 f.).

Vissa kompletterande uppgifter

Klimat- och sårbarhetsberedningen föreslår i sitt slutbetänkande bl.a. instiftandet av ett anslag för investeringar med syfte att förebygga naturolyckor (SOU 2007:60 s. 587 f.). När det gäller försäkringsskyddet för enskilda bedömer utredningen att det finns flera områden där befintliga försäkringslösningar inte är tillräckliga för att helt skydda den enskilde mot ekonomiska skador. Samtidigt menar utredningen att det inte finns några hinder mot privata försäkringslösningar på dessa områden, och att det därför inte finns några starka skäl för att införa statliga lösningar (SOU 2007:60 s. 598). Utredningen anför dock att förändrade förhållanden kan göra det omöjligt att försäkra vissa objekt i områden med hög risk för naturskada. Alternativet med statlig återförsäkring kan då behöva prövas (SOU 2007:60 s. 600). Utredningen genomför däremot inte någon analys av en naturskadefond liknande den norska, eftersom detta enligt utredningens bedömning ligger utanför dess direktiv (SOU 2007:60 s. 589).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar inledningsvis att Klimat- och sårbarhetsutredningen inte gör någon närmare analys av huruvida en naturskadefond liknande den norska bör övervägas i Sverige. Samtidigt framgår av utredningens betänkande att det i nuläget inte finns några hinder mot privata försäkringslösningar på områden som skulle kunna omfattas av en sådan naturskadefond. Det finns därför inte några starka skäl för att införa statliga lösningar. Utskottet ser ingen anledning att ifrågasätta utredningens bedömning i denna del. Om ett behov av sådant skydd som motionärerna efterlyser finns hos försäkringstagarkollektivet, bör det alltså gå att tillgodose genom privata försäkringslösningar inom ramen för nuvarande regelverk. Enligt

utskottets bedömning framstår det därför inte som påkallat att från utskottets sida ta något initiativ i syfte att införa ett sådant försäkringssystem som tas upp i den nu aktuella motionen. Därmed avstyrks motion Fö205 (v).

Statliga sociala lån och saneringslån

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om statliga sociala lån och saneringslån. Motionsyrkandet avstyrks med hänvisning till pågående beredning i Regeringskansliet.

Jämför reservation 4 (v).

Motionen

I *motion 2008/09:C390* av Egon Frid m.fl. (v) yrkande 17 anför motionärerna att de personer som inte kan få en kredit till rimliga villkor på grund av sina små inkomster och tillgångar bör ges möjlighet att ta s.k. sociala lån. Liknande system finns i Finland, Irland, Holland och England. Sociala lån ges t.ex. i Holland av socialbanker, vilka är icke vinstdrivande organisationer som utgör en del av det kommunala socialväsendet. Enligt motionärerna bör Kronofogdemyndigheten ges i uppdrag att administrera en verksamhet med sociala lån. Dessutom framför motionärerna att möjligheterna för en överskuldssatt person att på egen hand skaffa sig lån till bra villkor, för att sanera sin ekonomi, i nuläget är begränsade bl.a. på grund av Finansinspektionens och bankernas syn på beviljande av lån för att sanera en uppkommen skuldsituation. Motionärerna pekar på att den s.k. Garantistiftelsen i Finland lämnar borgen åt överskuldssatta personer, som därigenom kan ta upp lån för att sanera sin ekonomi, och de anför att ett införande av saneringslån i Sverige skulle medföra bl.a. färre vräkningar på grund av obetalda hyresskulder och minskad social utslagning bland överskuldssatta. Motionärerna föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheterna för ett statligt kreditinstitut att erbjuda sociala lån och ta fram förslag till lagstiftning om ett statligt kreditinstitut som erbjuder saneringslån.

Tidigare behandling

Utskottet har senast i betänkande 2007/08:FiU18 (s. 10 f.) behandlat ett motionsyrkande om sociala lån och saneringslån. Utskottet avstyrkte motionen med hänvisning till att regeringen tillsatt en utredare med uppdrag att bl.a. lämna förslag om skuldnedsättning för överskuldssatta företagare med personligt ansvar för företagets skulder, och att vid behov föreslå åtgärder

som underlättar för överskuldssatta privatpersoner att ta sig ur skuldsättningen (bet. 2007/08:FiU18 s. 12). Riksdagen beslutade enligt utskottets förslag.

Vissa kompletterande uppgifter

Den utredning som nämndes i betänkande 2007/08:FiU18 lämnade delbetänkandet Vägen tillbaka för överskuldssatta (SOU 2008:82) den 24 september 2008. Utredaren föreslår bl.a. att reglerna om skuldsanering görs om med hänsyn till de överskuldssattas förutsättningar. Samtidigt anser utredaren att regler om sociala lån eller garantier för saneringslån inte bör införas. Enligt utredaren skulle en verksamhet med sociala lån väcka gränsdragningsproblem såväl mot socialt bistånd som mot kreditgivning, och även tillämpningsproblem i att fastställa vad som utgör ”rimliga villkor” för lån. Utredaren finner att frågeställningarna kring regler för sociala lån är många och beaktansvärda. Sammanfattningsvis bedömer utredaren att sociala lån inte är ett effektivt sätt att mildra skuldbördan för överskuldssatta och s.k. evighetsgäldenärer (SOU 2008:82 s. 221). Enligt utredaren framstår det heller inte som lämpligt att införa regler som möjliggör garantier för saneringslån (SOU 2008:82 s. 226). Utredarens förslag har gått ut på remiss och remisstiden gick ut den 12 januari. Därefter förutses beredning av utredningens förslag i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att frågor om statliga sociala lån och saneringslån tas upp i delbetänkandet Vägen tillbaka för överskuldssatta (SOU 2008:82) och att utredaren anser att det finns vissa problem förknippade med dessa former av kreditgivning och garantier. Delbetänkandet är för närvarande föremål för beredning i Regeringskansliet, och enligt utskottets mening bör resultatet av denna beredning inte föregripas genom några initiativ från utskottets sida. Med detta avstyrks motion C390 (v) yrkande 17.

Kreditprövning och kreditupplysning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kreditprövning och kreditupplysning. Utskottet avstyrker motionsyrkanden om ändringar i lagen om kreditupplysning med hänvisning till pågående beredning i Regeringskansliet. Motionsyrkanden om Kronofogdemyndighetens hantering av uppgifter om ansökningar om betalningsföreläggande avstyrks, samtidigt som utskottet uttalar att regeringen noga bör följa utvecklingen på området och vidta åtgärder om det visar sig att den nuvarande regleringen drabbar enskilda och företag på ett negativt sätt.

Jämför reservationerna 5 (s) och 6 (v).

Motionerna

I *motion 2008/09:Fi217* av Finn Bengtsson (m) anförs att en betalningsanmärkning mot en juridisk person inte bör registreras när ansökan om betalningsföreläggande kommer in till Kronofogdemyndigheten. Registrering bör i stället ske först när det har fastställts att det finns en fordran till grund för betalningsföreläggandet. Dessutom anser motionären att betalningsanmärkningen ska tas bort ur registret så fort skulden betalats.

I *motion 2008/09:Fi224* av Birgitta Sellén och Jörgen Johansson (c) pekar motionärerna på att uppgifter om en betalningsanmärkning mot en juridisk person finns tillgängliga för kreditupplysningsföretagen fem dagar efter det att ansökan gjordes, och detta utan att det berörda företaget fått möjlighet att yttra sig i ärendet. Dessutom ligger uppgiften kvar i två år, även om ansökan senare visar sig vara ogrundad. Detta skiljer sig från hanteringen av ansökningar om betalningsföreläggande mot privatpersoner, där uppgifterna inte finns tillgängliga i ett lika tidigt skede av handläggningen. Motionärerna anser att nuvarande regler försvårar för många seriösa företagare och ger möjligheter för oseriösa företag att utfärda bluffakturor och sedan hota med att ansöka om betalningsföreläggande när mottagaren vägrar betala fakturan. Enligt motionärerna bör därför juridiska personer omfattas av samma regler som fysiska personer i fråga om hur sådana uppgifter hanteras.

Samma förslag framställs i *motion 2008/09:Fi225* av Ola Sundell (m), *motion 2008/09:Fi263* av Krister Hammarbergh (m) och *motion 2008/09:Fi274* av Lena Asplund (m).

Även i *motion 2008/09:Fi277* av Margareta Cederfelt och Hans Rothenberg (m) tas hanteringen av kreditupplysningsuppgifter om juridiska personer upp. Motionärerna framför att regeringen bör se över möjligheterna att inte registrera uppgifter i de fall då Kronofogdemyndigheten eller en domstol prövat saken och fastställt att det inte föreligger ett betalningsföreläggande.

I *motion 2008/09:C390* av Egon Frid m.fl. (v) yrkande 13 anför motionärerna att uppgifter om skulder som är obetalda eller inte betalats i tid kan lagras som betalningsanmärkningar i ett register hos Upplysningscentralen, och för privatpersoner kan sådana uppgifter finnas kvar i registret i tre år. Den som har en betalningsanmärkning i registret kan inte teckna ett hyreskontrakt, skaffa ett telefonabonnemang eller handla på avbetalning under denna tid, även om skulden reglerats. Enligt motionärerna är det inte ovanligt att privatpersoner hamnar i registret på grund av en enstaka för sent inbetald räkning, eller att människor får betalningsanmärkningar på felaktiga grunder med små eller inga möjligheter att rätta den felaktiga uppgiften. Motionärerna anför att lagstiftningen bör ändras dels så att betalningsanmärkningar avseende privatpersoner endast kvarstår i ett år i stället för i tre år, dels så att det blir lättare att radera felaktigt registrerade betalningsanmärkningar.

I *motion 2008/09:C416* av Annelie Enochson (kd) yrkande 2 anføres att reglerna avseende betalningsanmärkningar behöver ändras så att den som gör rätt för sig får en belöning för sin ansträngning. Enligt kreditupplysningslagen kvarstår en betalningsanmärkning i tre år efter det att skulden är reglerad. Motionären efterlyser större flexibilitet vad gäller kreditanmärkningar, med en beloppsgräns för hur små skulder som kan utgöra underlag för anmärkningar och kortare tidsgräns för hur länge anmärkningar kvarstår i registret.

I *motion 2008/09:N435* av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 8 anför motionärerna att Kronofogdemyndigheten ska ges större möjligheter att stryka missvisande uppgifter ur sitt register.

Tidigare behandling

I samband med att en proposition om ändringar i kreditupplysningslagen behandlades av utskottet under våren 2001 behandlades motionsyrkanden om bl.a. beloppsgränser och tidsgränser för uppgifter om betalningsanmärkningar. Utskottet ansåg då att riksdagen borde göra ett tillkännagivande till regeringen innebärande bl.a. att införande av en undre beloppsgräns och kortare gallringstider för dessa uppgifter borde övervägas. Enstaka betalningsförseeningar som inte beror på bristande betalningsvilja eller betalningsförmåga borde inte tas med i kreditupplysningar (bet. 2000/01:FiU21 s. 25 f.).

Utskottet har därefter och senast i betänkande 2007/08:FiU18 behandlat liknande motionsyrkanden. Utskottet noterade då att det pågick en översyn av kreditupplysningslagen inom Justitiedepartementet, som en följd av utskottets tillkännagivande, men även att detta arbete inte slutförts trots att det gått åtskilliga år sedan tillkännagivandet gjordes. Utskottet anförde att det var olyckligt att Regeringskansliet ännu inte kunnat remittera en promemoria trots att lång tid förflutit sedan riksdagen gjorde sitt tillkännagivande, och utskottet förutsatte att arbetet slutförs utan dröjsmål. I avvaktan

på att arbetet slutfördes ansåg utskottet ändå att de väckta motionerna borde avslås av riksdagen (bet. 2007/08:FiU18 s. 15). Riksdagen följde utskottets förslag.

Därefter noterade utskottet i april 2008 i ett yttrande till konstitutionsutskottet över regeringens behandling av riksdagens skrivelser (skr. 2007/08:75) att regeringen vid den tidpunkten ännu inte remitterat någon promemoria om en översyn av kreditupplysningslagen och framförde kritik mot dröjsmålet (yttr. 2007/08:FiU1y s. 2).

Ett motionsyrkande om Kronofogdemyndighetens behandling av uppgifter om ansökningar om betalningsföreläggande mot juridiska personer behandlades av utskottet i betänkande 2007/08:FiU18. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet med hänvisning till att en proposition med förslag avseende rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet skulle lämnas till riksdagen inom kort (bet. 2007/08:FiU18 s. 14 f.).

Vissa kompletterande uppgifter

I maj 2008 lämnades en departementspromemoria med förslag till ändringar i kreditupplysningslagen (Ds 2008:34). I promemorian föreslås att en nedre beloppsgräns på 2 500 kr förs in i kreditupplysningslagen avseende kreditupplysningar om fysiska personer som inte är näringsidkare. Kreditupplysningar om dessa personer ska inte innehålla uppgifter om skulder på mindre belopp än 2 500 kr, och sådana uppgifter kommer heller inte att få lagras i register som används i kreditupplysningsverksamhet. Dessutom föreslås i promemorian att uppgifter om en fysisk person som inte är näringsidkare och rör betalningsförsummelse avseende en fordran under 4 000 kr ska gallras ur kreditupplysningsregistren senast inom ett år i stället för dagens tre år. Enligt uppgift från Regeringskansliet har promemorian remissbehandlats och är föremål för beredning.

En proposition som innehöll förslag avseende rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet m.m. lämnades till riksdagen under våren 2008 (prop. 2007/08:116). I propositionen föreslogs att Kronofogdemyndigheten, på begäran av den registrerade, ska bli skyldig att rätta, blockera eller utplåna missvisande uppgifter i sina register, bl.a. i myndighetens betalningsföreläggande- och handräkningsdatabas. Om den missvisande uppgiften redan har lämnats ut till tredje man ska Kronofogdemyndigheten dessutom, som huvudregel, underrätta denne om att myndigheten har rättat, blockerat eller utplånat uppgiften i sitt register. Blockering kommer att vara den huvudsakliga rättelsemetoden. I propositionen tar regeringen även upp frågan om sekretess för vissa uppgifter i Kronofogdemyndighetens betalningsföreläggande- och handräkningsdatabas. Regeringen framhåller att denna fråga kräver ingående överväganden för att uppnå syftet på ett väl avvägt sätt, och man bedömer att det i nuläget inte är

aktuellt att lägga fram förslag om en sådan reglering (prop. 2007/08:116 s. 24). Propositionen tillstyrktes av skatteutskottet och antogs av riksdagen i april 2008 (bet. 2007/08:SkU30).

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att en departementspromemoria med förslag på ändringar i kreditupplysningslagen har lämnats och att denna fråga bereds i Regeringskansliet. Med hänsyn till den tid som förflutit sedan riksdagen gjorde sitt tillkännagivande förutsätter utskottet att beredningen kan slutföras utan dröjsmål. Utskottet anser dock inte att den pågående beredningen bör föregripas genom något initiativ från utskottets sida och avstyrker därmed motionerna C390 (v) yrkande 13 och C416 (kd) yrkande 2.

När det gäller frågan om Kronofogdemyndighetens behandling av bl.a. uppgifter om ansökan om betalningsföreläggande, noterar utskottet inledningsvis att riksdagen under våren 2008 har beslutat om lagändringar som i högre grad möjliggör rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens register. I förarbetena till denna lagstiftning uttalade regeringen dock att frågan om sekretess för vissa uppgifter i Kronofogdemyndighetens betalningsföreläggande- och handräckningsdatabas kräver ingående överväganden för att uppnå syftet på ett väl avvägt sätt. Regeringen avstod från att lämna förslag på en sådan reglering (prop. 2007/08:116 s. 24). Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning i denna fråga och bedömer inte att något initiativ från utskottets sida nu bör tas för att förändra den gällande lagstiftningen på detta område. Samtidigt förutsätter utskottet att regeringen noga följer utvecklingen på området och vidtar åtgärder om det visar sig att den nuvarande regleringen drabbar enskilda och företag på ett negativt sätt. I detta sammanhang vill utskottet särskilt framhålla vikten av att företag inte drabbas av negativa konsekvenser i sin verksamhet när de låter bli att betala ogrundade fordringar som härrör från s.k. bluffakturor. Med detta avstyrker utskottet motionerna Fi217 (m), Fi224 (c), Fi225 (m), Fi263 (m), Fi274 (m), Fi277 (m) och N435 (s) yrkande 8.

Inkassobolagens verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av inkassobolagens verksamhet och om ändrade regler för försenings- och påminnelseavgifter samt indrivning. Motionsyrkandena avstyrks av utskottet med hänvisning till pågående beredning i Regeringskansliet. Samtidigt förutsätter utskottet att regeringen kontinuerligt följer utvecklingen på inkassoområdet och tar initiativ till att utreda behovet av ändringar i regelverket på detta område om och när detta bedöms som nödvändigt.

Jämför reservationerna 7 (s) och 8 (v).

Motionerna

I *motion 2008/09:Fi240* av Catharina Bråkenhielm (s) framförs att indrivningsföretag helt fritt kan sätta mycket höga nivåer på kravavgifter, administrationskostnader och ränta på kapitalsskulden. Enligt motionären blir den sammantagna effekten att kravbeloppet rusar i höjden till många gånger astronomiska belopp som blir helt omöjliga eller mycket svåra att klara av att betala för den skuldsatte. Motionären anser därför att skyddet för den redan skuldsatta bör säkras genom att indrivningsföretagens prisättning och uttag av avgifter gentemot den skuldsatta regleras i lag.

I *motion 2008/09:Fi245* av Bertil Kjellberg (m) framhålls att 8 § inkassobolagen föreskriver att inkassoåtgärd inte bör vidtas om det föreligger sannolika skäl för att en fordran inte är lagligen grundad eller om fordringen annars framstår som obefogad. Enligt motionären förefaller det som om det ändå förekommer fakturaskojeri genom att inkassoföretag är behjälpliga när fakturaskojare försöker driva in sina påstådda fordringar; det framstår därför som motiverat att byta ut ordet ”bör” mot ”ska” i denna bestämmelse. En skärpning av kraven när inkassoföretag åtar sig nya kunder bör också övervägas, och företag som finns på Svensk Handels svarta lista över fakturaskojare bör inte kunna antas som kunder av ett inkassoföretag.

I *motion 2008/09:C390* av Egon Frid m.fl. (v), yrkande 18, anförs att inkassobolagen under senare år använt alltmer aggressiva indrivningsmetoder. Detta har yttrat sig i att gäldenärens möjlighet att betala av skulden har försämrats, att fordringar säljs mellan bolagen så att indrivningsförsöken pågår under längre tid och att även små belopp krävs in. Eftersom gäldenären enligt lag är skyldig att ersätta bolagen för skriftliga betalningspåminnelser och kravbrev kan en liten skuld växa sig orimligt stor under indrivningsprocessen, och en gäldenär kan också krävas på ersättning för kostnader även om den ursprungliga skulden betalats. Dessutom tillkommer ytterligare kostnader som drabbar gäldenären när ansökan om betal-

ningsföreläggande görs hos Kronofogdemyndigheten. Motionärerna anser att en översyn av inkassobolagens verksamhet bör göras; dessutom anser de att det krävs lagändringar i syfte att strama upp inkassoverksamheten.

Tidigare behandling

Utskottet har senast i betänkande 2007/08:FiU18 behandlat motionsyrkanden om inkassoverksamhet. Utskottet avstyrkte de då väckta motionerna och uttalade att det får förutsättas att regeringen följer utvecklingen på området. Dessutom hänvisade utskottet till att vissa frågor om inkassobolagens verksamhet, särskilt avseende krav mot s.k. evighetsgäldenärer, kunde komma att tas upp i utredningen om evighetsgäldenärernas situation (bet. 2007/08:FiU18 s. 16).

Vissa kompletterande uppgifter

Frågan om inkassoverksamhet tas upp i Finansinspektionens rapport Konsumentskyddet på finansmarknaden (2008:13 s. 58). Finansinspektionen konstaterar att de inkassobolag som står under myndighetens tillsyn bedriver sin verksamhet på ett i huvudsak välfungerande sätt.

Datainspektionen ansvarar för tillsyn över vissa inkassobolag och lämnade i november 2008 rapporten Skuldsatta barn (Datainspektionens rapport 2008:2) som särskilt belyser hanteringen av underåriga gäldenärer. Av rapporten framgår att myndigheten konstaterar vissa brister i inkassobolags hantering av fordringar mot underåriga gäldenärer. Datainspektionen anser att de inkassoombud som åtar sig uppdrag mot underåriga bör ha en särskild policy eller vägledning för hanteringen av dessa ärenden (Datainspektionens rapport 2008:2 s. 21). Samtidigt noterar myndigheten att inkassoombud i de flesta fall följer god inkassosed i ärenden mot underåriga gäldenärer (Datainspektionens rapport 2008:2 s. 5) och att antalet inkassoärenden mot underåriga har minskat under senare tid (Datainspektionens rapport 2008:2 s. 19).

I det ovan nämnda delbetänkandet Vägen tillbaka för överskuldsatta (SOU 2008:82) tar utredaren upp tidigare framställda förslag på att införa regler om bl.a. absolut preskription för skulder efter en viss tid, avräkning av skulds kapitalbelopp före ränta, en bortre tidsgräns för indrivning av skuld, räntetak vid indrivning, sänkning av beloppsgränsen vid förenklad kreditprövning samt rätt för Kronofogdemyndigheten att självmant väcka frågan om preskription. Utredaren bedömer att sådana regler inte bör införas i nuläget (SOU 2008:82 s. 169–240).

Utskottets ställningstagande

Utskottet förutsätter – nu liksom tidigare – att regeringen kontinuerligt följer utvecklingen på inkassoområdet och tar initiativ till att utreda behovet av ändringar i regelverket på detta område om och när detta bedöms som

nödvändigt. I detta sammanhang noterar utskottet också att vissa frågor om regelverket för inkassoverksamhet tas upp i delbetänkandet Vägen tillbaka för överskuldssatta (SOU 2008:82) som för närvarande bereds i Regeringskansliet. Enligt utskottets mening bör resultatet av denna beredning inte föregripas genom initiativ från utskottet. Utskottet anser inte heller att det i nuläget framstår som motiverat att från utskottets sida ta initiativ till ytterligare omfattande lagstiftningsarbete på detta område samtidigt som beredning av utredningens förslag pågår. Med det sagda avstyrker utskottet motionerna Fi240 (s), Fi245 (m) och C390 (v) yrkande 18.

Beräkning av försäkringspremier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om försäkringsbolags beräkning av försäkringspremier. Motionsyrkandet avstyrks av utskottet med hänvisning till att frågan i första hand bör utredas av ansvariga myndigheter.

Jämför reservation 9 (s, v).

Motionen

I *motion 2008/09:Fi289* av Hans Hoff (s) framför motionären att det behövs en översyn av reglerna om betalningsanmärkningar så att försäkringsbolag inte kan ta ut högre försäkringspremier av kunder på grund av att dessa har fått betalningsanmärkningar.

Vissa kompletterande uppgifter

När det gäller frågan om betalningsanmärkningars inverkan på försäkringspremier finns regler för hur försäkringsbolag får beräkna premier i 7 kap. 2 och 4 §§ försäkringsrörelselagen (1982:713). Premier för liv- och skadeförsäkringar som meddelas för längre tid än tio år ska bestämmas utifrån antaganden om dödlighet och andra riskmått, räntesats samt driftskostnader som var för sig är betryggande, medan premier för tjänstepensionsförsäkringar ska sättas utifrån samma antaganden gjorda på ett aktsamt sätt. Bestämmelser om försäkringspremier finns även i 5 kap. försäkringsavtalslagen (2005:104). Enligt vad utskottet inhämtat bedömer såväl Konsumentombudsmannen som Finansinspektionen att den nuvarande lagstiftningen medger att försäkringsbolag kan beakta bl.a. förekomsten av betalningsanmärkningar vid fastställande av försäkringspremier. Försäkringsrörelselagstiftningen ändrades 1999 då bl.a. det s.k. skälighetskravet avseende premier togs bort. Skälighetskravet ansågs bl.a. innebära att premien skulle vara rimlig i förhållande till risken (prop. 1998/99:87 s. 157). I samband med detta anförde regeringen att skälighetsprincipen varit vag och svårtill-

lämpad. Fördelaktiga villkor för försäkringstagarna bör i stället åstadkommas genom regler som ger utrymme för en sund konkurrens mellan försäkringsbolagen och regler som säkerställer en bättre genomlysning av bolagens kostnader och förmåner (prop. 1998/99:87 s. 165). Finansutskottet tillstyrkte regeringens förslag (bet. 1998/99:FiU28).

Ansvarigt statsråd besvarade en interpellation om betalningsanmärkningsars inverkan på försäkringspremier den 13 februari 2009 (ip. 2008/09:263) och anförde då att den nuvarande lagstiftningen ger möjlighet för en försäkringstagare som är missnöjd med premiesättningen att väcka talan i domstol och få skäligheten i premiesättningen prövad. Dessutom framhölls att Marknadsdomstolen på talan av Konsumentombudsmannen kan förbjuda en näringsidkare att använda ett avtalsvillkor, i t.ex. ett försäkringsavtal, som med hänsyn till pris och övriga omständigheter är oskäligt mot konsumenten. Statsrådet ansåg mot denna bakgrund inte att det fanns något behov av ytterligare initiativ på lagstiftningsområdet eller andra åtgärder beträffande försäkringsbolagens verksamhet i detta avseende.

Utskottets ställningstagande

När det gäller frågan om vilka effekter en betalningsanmärkning kan få för den berörda personens försäkringspremier noterar utskottet att olika försäkringsbolag tillämpar olika kriterier för att närmare fastställa försäkringspremiens storlek. Detta förfaringssätt är enligt såväl Konsumentombudsmannens som Finansinspektionens bedömning förenligt med gällande lagstiftning. Vidare noterar utskottet att den nuvarande lagstiftningen syftar till att åstadkomma en sund konkurrens mellan försäkringsbolagen och att den enskilde försäkringstagaren har möjlighet att välja mellan ett relativt stort antal försäkringsbolag som tillämpar olika principer vid fastställande av försäkringspremier. Utskottet har samtidigt förståelse för att enskilda i vissa fall kan drabbas av oförutsedda premieförändringar. Utskottet vill därför understryka vikten av att försäkringsbolagen tillhandahåller tydlig information om sina premier och hur dessa fastställs, för att ge försäkringstagarna möjlighet att välja den försäkring som bäst passar dem. I övrigt anser utskottet att frågan huruvida några ytterligare åtgärder bör övervägas i första hand är en angelägenhet för de myndigheter som utövar tillsyn på detta område. Några initiativ från utskottets sida framstår inte som påkallade. Med detta avstyrks motion Fi289 (s).

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Utbildning i privatekonomi, punkt 3 (s)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Agneta Gille (s), Tommy Ternemar (s) och Christina Zedell (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utbildning i privatekonomi. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 77.

Ställningstagande

Vi anser att det finns ett fortsatt stort behov av att stärka utbildningen i privatekonomi. Här kan Konsumentverket fylla en viktig funktion, särskilt när det gäller den viktiga uppgiften att informera ungdomar om sms-lån och riskerna för överskuldssättning. Enligt nya siffror från Kronofogdemyndigheten har antalet ansökningar till myndigheten med anledning av obetalda sms-lån ökat med 75 % från 2007 till 2008. Enligt vår mening bör det därför övervägas att ge Konsumentverket resurser som möjliggör mer ambitiösa satsningar på detta område. Vi anser att riksdagen bör tillkännage detta för regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motion Fi270 (s) yrkande 77.

2. Bekämpande av diskriminering i bankverksamhet, punkt 5 (mp)

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om åtgärder mot diskriminering i bankverksamhet. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 33 och

avslår motion
2008/09:Fi201 av Rolf Gunnarsson (m).

Ställningstagande

För Miljöpartiet de gröna råder det ingen tvekan om att alla ska ha samma rättigheter och möjligheter att verka i vårt samhälle. För att detta mål ska kunna uppnås krävs det att arbete bedrivs aktivt för att komma till rätta med diskriminering i de många olika miljöer där det kan förekomma. Inte minst är det viktigt att motarbeta eventuell diskriminering inom banksektorn. Människor måste kunna få tillgång till grundläggande tjänster som att spara och betala sina räkningar utan att hindras av fördomar och diskriminerande behandling. Dessutom är det viktigt att t.ex. företagare med invandrarbakgrund inte diskrimineras när de söker lån till sin verksamhet. Jag anser att en särskild granskning av eventuell strukturell diskriminering bland banker och låneinstitut bör genomföras och att riksdagen bör tillkännage detta för regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motion A402 (mp) yrkande 33 och avslår motion Fi201 (m).

3. Försäkringsskydd mot naturkatastrofer, punkt 7 (v) av Alice Åström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om försäkringsskydd mot naturkatastrofer. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fö205 av Ulla Andersson m.fl. (v).

Ställningstagande

Klimatförändringarna ställer stora krav på hela samhället. Det behövs en total miljö- och energiomställning. Utsläppen och miljöpåverkan måste minska kraftigt och ambitionerna i arbetet kraftigt höjas. Det behövs också system som ökar tryggheten för enskilda individer och företag så att de inte ensamma ska behöva ta hela kostnaden om de drabbas av en naturkatastrof. Ett sätt att hantera detta kan vara att bygga upp ett försäkringssystem.

I Norge har en särskild försäkringslösning tagits fram för att enskilda och företag ska kunna försäkra sig mot naturkatastrofer. Försäkringssystemets uppbyggnad innebär att alla försäkringsbolag som tecknar försäkringar måste ansluta sig till en fond som de förvaltar gemensamt. Till fonden förs en särskild avgift som åläggs alla objekt som försäkras mot brand. Avgiften ska enbart täcka fondens omkostnader och de utbetalningar som

görs, och fonden får alltså inte drivas med ett vinstsyfte. Under fjolåret låg avgiften på 0,11 %. De objekt som inte kan brandförsäkras hänvisas till den statliga fonden.

Om Sverige skulle genomföra en liknande förändring så att även vi kan försäkra oss mot naturkatastrofer skulle det innebära en ökad trygghet för många. Vi har under de senaste åren upprepade gånger drabbats av extrema väder som orsakat översvämningar där hus rasat ned i vattenmassorna eller skadats på annat sätt, stormar fällt både skog och hus, skogsbränder brutit ut och skördar slagits ut m.m. Inte nog med att människors hela livsprojekt slås sönder av anledningar de inte själva råar över eller kan påverka – det kan också innebära att personen i fråga inte ens får ekonomisk ersättning för skadorna.

De argument som ibland förs fram emot ett sådant försäkringssystem – att folk då inte skulle arbeta förebyggande mot klimatförändringar och för att skydda sin egendom – förefaller inte alltför väl underbyggda. Redan existerande försäkringar på många andra områden, t.ex. fordonsförsäkringar, utgår från att den försäkrade inte bortser från olika risker enbart för att han eller hon är försäkrad; en bilägare som skaffat en försäkring vill knappast råka ut för olycka bara därför att han eller hon har sett till att skaffa försäkringsskydd.

Vänsterpartiet anser att frågan om försäkringsskydd mot naturkatastrofer bör utredas. Utredningen bör se över Norges lösning men också andra länders försäkringssystem samt utreda hur ett system för Sveriges räkning kan utformas. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motion Fö205 (v).

4. Statliga sociala lån och saneringslån, punkt 8 (v)

av Alice Åström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om statliga sociala lån och saneringslån. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:C390 av Egon Frid m.fl. (v) yrkande 17.

Ställningstagande

Personer som har låga inkomster och bristande tillgångar kan i dag ha svårt att få kredit till rimliga villkor, och detta problem förvärras om de dessutom har skulder sedan tidigare. Exempelvis säger Finansinspektionen i sina allmänna råd om krediter i konsumentförhållanden (FFFS 2005:3) att kreditgivare bör vara restriktiva med att bevilja kredit för sanering av kredittagarens ekonomi.

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att ekonomiskt utsatta, skuldsatta personer ges en möjlighet att få sin ekonomi i balans och få ett slut på skuldcirkeln. Trots detta väljer regeringen att, när man tillsätter en utredare som ska studera bl.a. överskudsättning, avgränsa dennes uppdrag så att stora delar av överskudsättningsproblematiken utelämnas samtidigt som arbetet inriktas på kartläggning snarare än framtagande av konkreta åtgärdsförslag. När utredaren nu väl har lämnat sitt förslag visar det sig dessutom att han inte föreslår några åtgärder för att verkligen komma till rätta med den stora och ökande problematiken med överskudsättning, trots att myndigheter som Skatteverket och Kronofogdemyndigheten har pekat på behovet av snabba åtgärder. Till skillnad från regeringen tar Vänsterpartiet denna problematik på stort allvar och har vid flera tillfällen presenterat förslag på hur överskudsättningen ska kunna bekämpas. I detta sammanhang har Vänsterpartiet även pekat på vad som gjorts på detta område i andra europeiska länder, som Holland och Finland, där olika former av sociala lån och saneringslån används med goda resultat.

I Holland drivs socialbanker som icke vinstdrivande organisationer och utgör en del av det kommunala socialväsendet. I Finland finns möjlighet att ge sociala krediter till personer som på grund av små inkomster och tillgångar inte kan få kredit till rimliga villkor på annat sätt. I Finland finns också en möjlighet för skuldsatta personer att sanera sin ekonomi genom s.k. saneringslån, där en stiftelse (Garantistiftelsen) går i borgen för en överskudsatt privatperson för att denne ska kunna ta ett banklån och betala av sina gamla skulder. Garantistiftelsen beviljar även borgen i förebyggande syfte, för att en skuldsatt person ska få möjlighet att låna till bättre villkor och undvika ytterligare överskudsättning.

Vänsterpartiet anser att det finns goda skäl att följa exemplen från dessa länder och införa möjligheter för skuldsatta privatpersoner att ta sociala lån och saneringslån. Antalet vräkningar bör kunna minskas när personer med hyresskulder kan teckna saneringslån. Sociala lån kan vara ett kraftfullt verktyg för att överskudsatta personer ska kunna förbättra sin ekonomiska situation och därigenom få möjlighet att leva ett värdigare liv, med allt vad det innebär i form av minskat psykiskt lidande och minskad social utslagning och hemlöshet.

Vänsterpartiet föreslår därför att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att utreda möjligheten att lagstifta om ett statligt kreditinstitut som erbjuder sociala lån och saneringslån till rimliga villkor. Även Konsumentverket har förordat detta i promemorian Överskudsättning från 2003 (Konsumentverket, pm 2003:04). Kronofogdemyndigheten bör få i uppdrag att administrera såväl sociala lån som saneringslån.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad som ovan anförts om statliga sociala lån och saneringslån. Därmed bifaller riksdagen motion C390 (v) yrkande 17.

5. Kreditprövning och kreditupplysning, punkt 9 (s)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Agneta Gille (s), Tommy Ternemar (s) och Christina Zedell (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om behandlingen av uppgifter i Kronofogdemyndighetens register. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:N435 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 8 och avslår motionerna

2008/09:Fi217 av Finn Bengtsson (m),

2008/09:Fi224 av Birgitta Sellén och Jörgen Johansson (båda c),

2008/09:Fi225 av Ola Sundell (m),

2008/09:Fi263 av Krister Hammarbergh (m),

2008/09:Fi274 av Lena Asplund (m),

2008/09:Fi277 av Margareta Cederfelt och Hans Rothenberg (båda m),

2008/09:C390 av Egon Frid m.fl. (v) yrkande 13 och

2008/09:C416 av Annelie Enochson (kd) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi vet att oseriösa företag som sysslar med s.k. bluffakturor skapar stora problem för små företag och att småföretagare i dag har svårt att få stöd när de drabbas av annons- och fakturaskojare. Vi vill erbjuda mindre företag stöd och rådgivning när de utsätts för oseriösa företag. En annan angelägen åtgärd för att stödja hederliga småföretagare som får problem genom att de råkar ut för bluffakturföretag är att Kronofogdemyndigheten ges större möjligheter att stryka missvisande uppgifter ur sitt register. Detta skulle minska risken för att småföretagare drabbas av problem på grund av att de – utan att själva ha gjort något oegentligt – drabbas av en ansökan om betalningsföreläggande från oseriösa företag och därför hamnar i Kronofogdemyndighetens register.

Vi anser att riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad vi ovan har anfört om missvisande uppgifter i Kronofogdemyndighetens register. Därmed bifaller riksdagen motion N435 (s) yrkande 8 och avslår övriga här aktuella motionsyrkanden.

6. Kreditprövning och kreditupplysning, punkt 9 (v)

av Alice Åström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kreditprövning och kreditupplysning. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:C390 av Egon Frid m.fl. (v) yrkande 13 och avslår motionerna

2008/09:Fi217 av Finn Bengtsson (m),

2008/09:Fi224 av Birgitta Sellén och Jörgen Johansson (båda c),

2008/09:Fi225 av Ola Sundell (m),

2008/09:Fi263 av Krister Hammarbergh (m),

2008/09:Fi274 av Lena Asplund (m),

2008/09:Fi277 av Margareta Cederfelt och Hans Rothenberg (båda m),

2008/09:C416 av Annelie Enochson (kd) yrkande 2 och

2008/09:N435 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 8.

Ställningstagande

Det framgår av Finansinspektionens allmänna råd att en s.k. förenklad kreditprövning kan ske när kreditbeloppet är högst ca 50 % av gällande prisbasbelopp (prisbasbeloppet är 41 000 kr för 2008). Det är dock inte bara beloppsmässigt större lån som kan leda till överskuldssättning. Även mindre krediter som t.ex. sms-lån kan bidra till att låntagarna fastnar i en ohållbar situation, och flera mindre lån kan tillsammans innebära en betydande skuldbörda. I dagsläget finns ett stort utbud av olika former av lån som kännetecknas av att det går snabbt och lätt att få kredit samtidigt som kreditkostnaderna är höga och villkoren mycket fördelaktiga för långivaren. Vänsterpartiet anser inte att det är rimligt att kreditinstitut ska kunna ta ut höga räntor och göra goda vinster på krediter med oskäliga avtalsvillkor, samtidigt som instituten inte behöver ta något ansvar för att låntagaren också har ekonomiska förutsättningar att göra rätt för sig. Regeringen bör därför återkomma med förslag till lagstiftning som innebär en sänkning av beloppsgränsen för när förenklad kreditprövning får göras.

Dessutom kan skuldsatta privatpersoner drabbas mycket negativt av de nuvarande reglerna för hur uppgifter om privatpersoners skuldsituation ska hanteras. En uppgift om att en skuld är obetald eller inte har betalats i tid kan sparas i form av en betalningsanmärkning som lagras hos Upplysningscentralen (UC). Betalningsanmärkningar som rör privatpersoner sparas hos UC i tre år. Avgörande för om betalningsanmärkningen finns kvar är bl.a. om och när skulden betalats och om Kronofogdemyndigheten har hunnit fatta beslut i ärendet eller inte. Den som drabbas av en betalningsanmärkning kan inte teckna hyreskontrakt, skaffa ett telefonabonnemang eller handla något på avbetalning under tre års tid. Det spelar ingen roll att skulden har reglerats. Dessutom finns det ingen nedre beloppsgräns för betalningsanmärkning, vilket innebär att även en mycket liten obetald skuld kan få stora negativa återverkningar genom att den leder till en betalningsanmärkning som i sin tur lagras hos UC i tre år. För att enstaka mindre skulder inte ska få orimliga följder för den skuldsatte bör en nedre belopps-

gräns övervägas så att personer inte hamnar i registret på grund av obetalda skulder som endast uppgår till mindre belopp. Det är heller inte ovanligt att en person hamnar i UC:s register på grund av en för sent inbetald räkning, eller att människor får betalningsanmärkningar på felaktiga grunder och då har små eller inga möjligheter att rätta den felaktiga uppgiften. Regeringen bör därför återkomma med förslag till lagstiftning som innebär att betalningsanmärkningar för privatpersoner kvarstår i ett år i stället för tre år, samt att betalningsanmärkningar som registrerats felaktigt blir lättare att radera ur UC:s register. Dessutom bör en nedre beloppsgräns för betalningsanmärkningar övervägas.

Vänsterpartiet menar att det är viktigt att de nu föreslagna åtgärderna vidtas för att få till stånd en sänkning av beloppsgränsen för förenklad kreditprövning, ett tidigare borttagande av betalningsanmärkningar ur UC:s register och ett bättre skydd mot felaktiga registreringar. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motion C390 av Egon Frid m.fl. (v) yrkande 13 och avslår övriga här aktuella motionsyrkanden.

7. Inkassobolagens verksamhet, punkt 10 (s)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Agneta Gille (s), Tommy Ternemar (s) och Christina Zedell (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om reglering av indrivningsbolagens prissättning och avgifter. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi240 av Catharina Bråkenhielm (s) och avslår motionerna

2008/09:Fi245 av Bertil Kjellberg (m) och

2008/09:C390 av Egon Frid m.fl. (v) yrkande 18.

Ställningstagande

Ibland hamnar människor av olika anledningar i trångmål när det gäller ekonomin på grund av t.ex. arbetslöshet, sjukdom eller skilsmässa. De räkningar som man då inte klarar av att betala i tid skickas i dag mycket snabbt till indrivningsföretag.

Dessa företag kan helt fritt sätta nivån på kravavgifter, administrationskostnader och ränta på kapitalskulden. Avgifterna är alltid betydligt högre än i andra sammanhang och räntan sätts skyhögt, i kontrast till de räntenivåer som råder på den i övrigt reglerade finansmarknaden. Sammantaget rusar kravbeloppet i höjden till många gånger astronomiska belopp som blir helt omöjliga eller mycket svåra att klara av att betala samtidigt som

räntan närmast utgör en ockerränta. Detta är enligt vår mening helt oacceptabelt och försvårar dessutom den skuldsattas möjlighet att få den privata ekonomin på fötter igen.

Regeringen har redan givit Finansinspektionen i uppdrag att genomföra en satsning på finansiell utbildning och privatekonomisk folkbildning. Ett naturligt steg vore att fortsätta med att säkra skyddet för den redan skuldsatta genom att i lag reglera indrivningsföretagens prissättning och uttag av avgifter gentemot den skuldsatta. Vi anser att riksdagen ska tillkänna detta för regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motion Fi240 (s) och avslår övriga här aktuella motionsyrkanden.

8. Inkassobolagens verksamhet, punkt 10 (v)

av Alice Åström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:C390 av Egon Frid m.fl. (v) yrkande 18 och avslår motionerna 2008/09:Fi240 av Catharina Bråkenhielm (s) och 2008/09:Fi245 av Bertil Kjellberg (m).

Ställningstagande

Jag anser att det krävs en översyn av hur inkassobolagen agerar och hur reglerna för inkassoverksamhet drabbar enskilda gäldenärer. Enligt den nuvarande lagstiftningen, 4 § inkassolagen (1974:182), ska inkassoverksamhet bedrivas enligt god inkassosed. Datainspektionen utövar tillsyn över att inkassobolagen uppfyller detta krav. God inkassosed innebär bl.a. att gäldenären inte får vållas onödigt skada eller olägenhet eller utsättas för otillbörlig påtryckning eller annan otillbörlig inkassoåtgärd. Eftersom inkassobolagen under senare år har tillämpat alltmer aggressiva indrivningsmetoder, enligt vad Konsumentverket rapporterar i promemorian Överskuld sättning (Konsumentverket pm 2003:04), behöver det klargöras vad god inkassosed innebär. Gäldenärens möjlighet att betala av sin skuld har förkortats, indrivningsförsöken pågår under längre tid då fordringar säljs vidare från bolag till bolag, och även små belopp krävs in. Enligt lag är gäldenären också skyldig att betala ersättning för skriftliga betalningspåminnelser och kravbrev enligt 2 och 3 §§ lagen (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m. En från början liten skuld kan således under inkassobolagens indrivningsförsök växa sig orimligt stor. En gäldenär kan krävas på ersättning trots att den ursprungliga skulden betalats, om fordringsägaren vill ha

ersättning för kostnader som uppstått i samband med indrivningen. Vid ansökan om betalningsföreläggande hos Kronofogdemyndigheten tillkommer ytterligare kostnader som drabbar gäldenären.

Vänsterpartiet anser att inkassobolagens verksamhet måste granskas, och regeringen bör därför tillsätta en utredning med uppdrag att göra en översyn av inkassobolagens verksamhet. I detta sammanhang bör det framhållas att Skatteverket redan 2004 presenterade ett antal konkreta förslag som, om de genomförs, skulle förbättra situationen för överskuldssatta, insolventa och evighetsgäldenärer. Skatteverket förordade bl.a. ett rätetakt vid indrivning, nya regler om tidsgräns för indrivning vid Kronofogdemyndigheten, förändrade avskrivningsregler vid indrivning och absolut preskription även för civilrättsliga fordringar. De åtgärder som Skatteverket föreslagit är av sådan karaktär att de endast kräver mindre omfattande utredningsarbete för att kunna genomföras, och ändringarna skulle därmed kunna införas relativt snart. Det är angeläget att dessa frågor skyndsamt bereds, eftersom problemen under tiden kvarstår för de personer som drabbas hårt av de nuvarande reglerna. Samtidigt har regeringen hittills visat ett uppenbart ointresse för att över huvud taget få några förändringar till stånd. Lagstiftnings- och utredningsinitiativ lyser helt med sin frånvaro, och när regeringen tillsätter en utredare för att bl.a. studera överskuldssättningsproblematiken och föreslå åtgärder väljer man att ge denne så snäva direktiv att de inte med ett ord berör de problem som påvisats inom inkassobranchen. Utredaren avstår också från att i sitt betänkande föreslå några åtgärder för att komma till rätta med missförhållanden inom inkassoverksamheten trots att fler och fler enskilda personer kommer i kläm mellan aggressiva indrivningsbolag och ett otillräckligt regelverk.

Vänsterpartiet anser att regeringen bör lägga fram förslag till lagändringar i syfte att strama upp inkassoverksamheten och återkomma med förslag snarast. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motion C390 av Egon Frid m.fl. (v) yrkande 18 och avslår övriga här aktuella motionsyrkanden.

9. Beräkning av försäkringspremier, punkt 11 (s, v)

av Thomas Östros (s), Sonia Karlsson (s), Monica Green (s), Agneta Gille (s), Tommy Ternemar (s), Christina Zedell (s) och Alice Åström (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en översyn av hur försäkringspremier fastställs. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Fi289 av Hans Hoff (s).

Ställningstagande

Ett problem som drabbar många enskilda handlar om försäkringspremier som höjs på grund av att försäkringstagaren har fått en betalningsanmärkning. Detta kan för den enskilde innebära premiehöjningar på uppemot 100 %, även i fall där den drabbade kanske inte ens själv kan lastas för den uppkomna betalningsanmärkningen, t.ex. när han eller hon har fått en god man förordnad och betalningsanmärkningen uppkommit på grund av ett förbiseende av denne. Det nuvarande regelverket medger att försäkringsbolagen beräknar sina premier med hänsyn till om försäkringstagaren har betalningsanmärkningar. Vissa bolag höjer premierna på grund av betalningsanmärkning hos försäkringstagaren, medan andra bolag inte gör det. De beräkningstekniska underlag som bolagen använder är dock inte offentligt tillgängliga för t.ex. en konsument som vill veta hur ett visst bolag sätter sina premier.

Den relativt nya praxis som vissa försäkringsbolag börjat tillämpa, där de låter premierna påverkas av om försäkringstagaren har betalningsanmärkningar, har fått stora negativa konsekvenser för enskilda som har drabbats av dramatiska premiehöjningar. Det rör sig också om en stor grupp människor som kan komma att påverkas i sin vardag genom kraftigt fördyrade försäkringar för t.ex. sina hem. Vi anser därför att det bör göras en översyn av hur försäkringsbolagen beräknar sina premier, och hur bruket att höja premier på grund av betalningsanmärkningar förhåller sig till konsumentskyddslagstiftningen. Enligt vår mening är det angeläget att undersöka dels huruvida bolagens beräkningsgrunder är utformade på ett sätt som inte drabbar personer med betalningsanmärkningar på ett orättvist sätt, dels hur premiesättningen förhåller sig till lagregler som t.ex. kravet på skälighet i 3 § första stycket lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

Vi anser att riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening vad vi ovan har anfört om behovet av en översyn av hur försäkringspremier fastställs. Därmed bifaller riksdagen motion Fi289 (s).

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Fi201 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bankerna diskriminerar äldre.

2008/09:Fi217 av Finn Bengtsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta krav för betalningsanmärkning för juridisk person.

2008/09:Fi224 av Birgitta Sellén och Jörgen Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att handläggningen av företagsärenden hos Kronofogdemyndigheten ska hanteras på samma sätt som när det gäller ärenden för privatpersoner.

2008/09:Fi225 av Ola Sundell (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om handläggning av företagsärenden hos kronofogden.

2008/09:Fi227 av Hillevi Engström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av ägar- och ledningsansvaret hos kreditinstitut.

2008/09:Fi240 av Catharina Bråkenhielm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reglera räntenivåer och uttag av avgifter vid indrivningsverksamhet riktad mot enskilda medborgare.

2008/09:Fi245 av Bertil Kjellberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inkassolagen.

2008/09:Fi251 av Susanne Eberstein och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krav på lagstiftning mot oseriösa långgivare och kreditinstitut.

2008/09:Fi259 av Tommy Waidelich och Yilmaz Kerimo (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av reglerna för pensionsförsäkringar.

2008/09:Fi263 av Krister Hammarbergh (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förändring i kreditupplysningslagen så att företag ges en möjlighet att kunna bemöta ett felaktigt krav som lämnats in till kronofogden innan uppgift får publiceras.

2008/09:Fi267 av Börje Vestlund och Sinikka Bohlin (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att banklagen bör ändras så att alla får rätt till ett bankkonto för insättning, uttag och betalning.

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s):

77. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av utbildning i privatekonomi.

2008/09:Fi274 av Lena Asplund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändringar i kreditupplysningslagen.

2008/09:Fi277 av Margareta Cederfelt och Hans Rothenberg (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om oriktiga betalningsförelägganden.

2008/09:Fi282 av Yvonne Andersson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Finansinspektionen bör få tillsyn över mobillåneföretagens verksamhet.

2008/09:Fi289 av Hans Hoff (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att betalningsanmärkningar ej får leda till högre försäkringspremier.

2008/09:C390 av Egon Frid m.fl. (v):

13. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till ändring i lagstiftningen som innebär att betalningsanmärkningar för privatpersoner kvarstår i ett år i stället för tre år samt att betalningsanmärkningar som registrerats felaktigt blir lättare att radera ur UC:s register.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheterna för ett statligt kreditinstitut att erbjuda sociala lån samt ta fram förslag till lagstiftning om ett statligt kreditinstitut som erbjuder saneringslån.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att göra en översyn av inkassobolagens verksamhet samt lägga fram förslag till ändring i lagstiftningen i syfte att strama upp inkassoverksamheten.

2008/09:C416 av Annelie Enochson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändringar i kreditupplysningslagen.

2008/09:Fö205 av Ulla Andersson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur försäkringssystemen kan utvecklas till att även innefatta ett skydd mot skador på grund av naturkatastrofer.

2008/09:N435 av Mona Sahlin m.fl. (s):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stopp för annons- och fakturaskojare.

2008/09:A402 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en granskning bör genomföras av eventuell strukturell diskriminering bland banker och låneinstitut.